

Авдієнко І.С., курсант
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Резворович К.Р., к.ю.н.,
завідувачка кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДОГОВІР ПРО ФІНАНСУВАННЯ СУДОВИХ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ПОЗАДОГОВІРНОЇ ШКОДИ – НОВІТНІЙ ТРЕНД СУЧАСНОЇ ЄВРОПИ

Будь-який судовий процес - це "задоволення", за яке вам доведеться заплатити. Подання позову передбачає певні витрати, які іноді можуть бути значними. Позивач сплачує судовий збір, послуги адвоката або іншої особи, яка надає правову допомогу, оплачує послуги експертів, процес збору доказів у свідків тощо. Відповідач також несе витрати на правову допомогу, а також інші витрати, які пов'язані з його участю у провадженні. Стаття 79 Цивільного процесуального кодексу України, крім судового збору, відносить до судових витрат витрати на правову допомогу; витрати сторін та їх представників, пов'язані з явкою в суд; витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та судових експертиз; витрати, які пов'язані з вивченням доказів за місцем їх знаходження та іншими необхідними для справи діями; витрати на публікацію повідомлення про виклик відповідача в пресі. І якщо до цього додати витрати, які не мають прямої грошової форми, але в підсумку призводять до втрати грошей (витрати часу, втрачені можливості тощо), то виявляється, що вступ у цивільний процес вимагає значних інвестицій.

Зокрема, це стосується вимог про відшкодування збитків, де вимоги потерпілого можуть оцінюватися в десятки або сотні тисяч гривень, а також часто передбачають дорогі процесуальні дії, такі як встановлення рівня інвалідності, психологічна або психіатрична експертиза у разі позову за моральну шкоду, різні експертизи для встановлення розміру майнової шкоди тощо. Такі витрати на цивільне судочинство можуть призвести до відмови потерпілого звернутися до суду, а отже, залишити його права та охоронювані законом інтереси без захисту. Це суперечить меті існування деліктного права.

Ця проблема викликає велике занепокоєння у європейських юристів - фахівців у галузі деліктного права. І як один із можливих шляхів її вирішення сьогодні пропонується залучення третіх осіб до фінансування судових витрат у справах про відшкодування позадоговірної шкоди (Third Party Funding in Tort Litigation) [1]. Річ у тім, що всі витрати, які пов'язані із судовим спором

про заподіяння збитків, що не пов'язані з договорами, нестиме третя сторона (іноді її називають «інвестором»). У цьому випадку, якщо позов буде виграний, судові витрати покриє відповідач, який програв. Крім того, позивач сплатить "інвестору" винагороду в розмірі певного відсотка від суми виграшу.

Договір про фінансування процесу відшкодування позадоговірної шкоди відноситься до ризикових контрактів. Однак ризик тут оцінюється як подібний до інвестиційного ризику, коли інвестуючи, людина розраховує отримати прибуток, але певний ризик збитків залишається. Такі відносини між позивачем та "інвестором" серйозно обговорюються європейськими юристами і навіть були предметом основної доповіді на 16-й щорічній конференції з питань європейського деліктного права, що відбулася у Відні 20-22 квітня 2017 р. [2]. Водночас позитивними сторонами такої угоди було покращення доступу до правосуддя; сприяння більш відповідальному підходу до формулювання позовних вимог ("інвестор" спочатку проаналізує можливість отримання компенсації, і якщо він оцінить її позитивно, її може аналогічно оцінити суд); сприяння встановленню більш адекватних сум витрат на юридичну допомогу («інвестор» «торгуватиметься» з адвокатом і не дозволить йому завищувати гонорар); швидший та раціональніший судовий процес ("інвестор" буде стежити за явкою сторін, підготовкою до процесу, аргументацією тощо). Щодо недоліків фінансування судового процесу сторонніми особами, то така поява трикутника «позивач - адвокат - інвестор», і, відповідно, втручання «інвестора» у ведення справи адвокатом та в участь у справі позивача. Що стосується вітчизняних реалій, то за нинішнього рівня довіри до судової влади навряд чи можна говорити про появу бажаючих вкласти гроші в чужий позов, щоб отримати прибуток від компенсації, отриманої позивачем.

Однак судова реформа, прагнення відновити довіру до суддів, оновлення судової системи рано чи пізно призведуть до зміни ставлення суспільства до судового розгляду. А випадки збитків теоретично можуть бути предметом "інвестицій". У цьому випадку юриспруденція зіткнеться з низкою важливих питань, зокрема, взаємозв'язку між свободою договору та нормами цивільного процесу. Наприклад, точно виникне питання щодо реалізації позивачем права на зміну позовних вимог, права на відкликання позову. І як це буде пов'язано з його обов'язком перед «інвестором». Також участь «інвестора» у цивільному процесі щодо позадоговірної шкоди вплине на можливість та умови врегулювання спору за домовленістю сторін (в результаті медіації або звичайної згоди сторін). Оскільки позасудове врегулювання спору також повинно враховувати інтереси «інвестора» та його внесок у фінансування цивільного судочинства. Питання захисту "інвестора" від недобросовісного позивача (приховування фактів, що мають значення для справи, несвоєчасні розрахунки тощо) і навпаки - захист позивача від "інвестора", який може повністю взяти на себе стратегію судового розгляду, ігноруючи позицію позивача.

Угода про фінансування сторонніх витрат третьою стороною (Third Party Funding in Tort Litigation) ще не вступила в українську юридичну реальність.

Однак ця угода дефакто існує в Європі та активно обговорюється європейською юридичною спільнотою. У зв'язку з цим воно не повинно залишитися непоміченим сучасними дослідниками цивільних деліктів, договірного права, цивільного судочинства. Українське суспільство має бути готовим поповнити систему контрактів контрактом про фінансування судових витрат, як тільки в країні складуться сприятливі обставини.

1. Willem H. Van Boom (ed.). Litigation, costs, funding and behaviour. Implications for the law. Routledge, 2017. 249 p.

2. Willem van Boom. Comparative Aspects of Third Party Funding in Tort Litigation. URL: <http://www.ectil.org/ectil/Acet/Programme.aspx>.

3. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України: кодекс від 18.03.2004, редакція від 01.04.2016 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради України 18.12.2016 – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv/page>.

Аксьонов Є.М., курсант
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Д.О.,
викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ ТА ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ СПІВРОБІТНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КАЙДАНКІВ

Співробітники Національної поліції під час виконання своїх професійних обов'язків можуть застосовувати визначений перелік примусових заходів. Такі заходи є невід'ємною складовою ефективною роботи поліцейських. Якість та вміння доцільно застосовувати примусові заходи показує реальну професійність роботи співробітників Національної поліції України. Під час затримання особи поліцейські також можуть застосовувати кайданки, але таке затримання має багато особливостей, пов'язаних із правовим аспектом.

Слід зазначити, що застосування кайданків поліцейськими регламентуються Законом України (далі - ЗУ) «Про Національну поліцію», а саме: п.3 ч.3 ст.42 (для виконання своїх повноважень співробітники Національної по-